16/06/2021

Επιστήμη: Ο λόγος του Αγίου Παϊσίου απο μία επιστολή του

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Ἅγιος Παΐσιος: «Νά δοξάσετε τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ διά τῆς ἐπιστήμης»

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου

Ὁ λόγος αὐτός πού ἔθεσα στήν ἐπικεφαλίδα τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ εἶναι λόγος τοῦ ἁγίου Παϊσίου τοῦ Ἁγιορείτου ἀπό μιά ἐπιστολή, πού μάλιστα εἶναι χειρόγραφη.

Τό λέγω αὐτό, γιατί μερικοί μεταφέρουν λόγια πού εἶπε ὁ ἅγιος Παΐσιος προφορικά

σέ αὐτούς, πού ἐνδεχομένως δέν σώ-ζονται στήν αὐθεντική τους ἔκφραση. Ἄν ἀπό ἕναν λόγο ἀλλά-ξη κανείς μία λέξη μπορεῖ νά ἐξαχθῆ ἕνα διαφορετικό νόημα.

Διαβάζοντας τό βιβλίο τοῦ Ἱερομονάχου Παϊσίου, ὑποτα-κτικοῦ τοῦ ἁγίου Παϊσίου, μέ τίτλο «Μύρον ἐκκενωθέν» (ἐκδ. Ἱ Μ. Ἁγίου Ἱλαρίωνος, Πρόμαχοι Ἀριδαίας), εἶδα ὅτι διασώζει πολλά περιστατικά ἀπό τήν πολυχρόνια ἐπικοινωνία μαζί του, γιά διά-φορα θέματα, καθώς ἐπίσης διάβασα ὅτι στό τέλος δημοσιεύει καί δύο ἐπιστολές τοῦ ἁγίου Παϊσίου σέ αὐτόν.

Ἡ πρώτη ἐπιστολή τοῦ ἁγίου Παϊσίου εἶναι ἀπάντηση σέ δική του ἐπιστολή, τότε πού ἦταν φοιτητής πού τόν ρώτησε, ὅπως ἐξηγεῖ, «πῶς νά μοιράζω τόν χρόνο μου ἀνάμεσα στήν ἐπιστήμη μου καί στήν πνευματική μελέτη, πού ἐξ ἴσου ἀγα-ποῦσα».

Στό βιβλίο πού προανέφερα δημοσιεύεται σέ φωτοτυπία ἡ πρωτότυπη χειρόγραφη ἀπάντηση τοῦ ἁγίου Παϊσίου καί στήν συνέχεια δημοσιεύεται καί μέ τυπογραφικά στοιχεῖα. Παραθέτω τό μεγα-λύτερο μέρος της πού μᾶς ἐνδιαφέρει:

«Τίμιος Σταυρός,

τῇ 4-3-1972

Ἀδελφέ Ἰωάννη, "χαῖρε ἐν Κυρίῳ".

... Διά τό θέμα ("πῶς μποροῦμε νά συνδυάζουμε τήν προσευχή καί τά διαβάσματα, ὥστε καί στήν καρδιά μας θερ-μή...").

Τώρα πού ἔχετε μπροστά τήν ἐπιστήμη, θά πρέπει κατ' ἀρχάς νά κάνετε προσευχή νά σᾶς φωτίζη ὁ καλός Θεός, γιά νά μάθετε καλά τήν ἐπιστήμη σας καί νά δοξασθῆ ὁ Θεός διά αὐτῆς.

Ἐδῶ ὅμως χρειάζεται νά ἐξετάση ὁ κάθε φοιτητής τήν πίστη του, καί ἀνάλογα νά κινῆται στήν ποσότητα τῆς προσευχῆς καί τῆς μελέτης.

Ἐάν πιστεύη ὅτι μέ τό νά προσευχηθῆ πολύ καί νά δια-βάση λιγώτερο, θά τόν βοηθήση ὁ Θεός μέ τόν θεῖο φωτισμό Του (νά τά μάθη τά μαθήματά του), ἄς τό κάνη.

Διά νά μήν πολυλογῶ, ἄς ἐξετάζη τήν πίστη του, ποῦ βρίσκεται, καί ἀνάλογα νά ρυθμίζη τήν προσευχή μέ τήν μελέτη του.

Ἂν ἡ πίστη του εἶναι λίγη, ἄς διαβάζη περισσότερο, καί νά ζητάη στήν ἀρχή τόν θεῖο φωτισμό.

Πάντως τό κουμπί εἶναι ἡ ταπείνωση, διότι στούς ταπει-νούς δίδεται ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ (ὑποχρεωτικά).

Καί τό νά γνωρίση τόν ἑαυτό του καί νά ἰδῆ ὅτι ἡ πίστη του εἶναι ἀδύνατη πολύ, καί δι' αὐτόν τόν λόγον θά πρέπη νά διαβάση περισσότερο καί αὐτό ἔχει σημεῖα ταπεινοφροσύνης καί πολύ θά ἐπισκιάση ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ.

Πάντως νά ἔχετε καί αὐτό ὑπόψη σας, ὅτι στό πανεπιστή-μιο δέν πηγαίνετε, γιά νά κοινοβιάσετε, ἀλλά διά νά τελειώσετε ὅσο τό δυνατόν τό γρηγορότερο, καί νά δοξάσετε τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ διά τῆς ἐπιστήμης. Ἑπομένως; Καί λίγα πνευματικά κι ἄν κάνετε τώρα, ὅταν ἀξιοποιῆτε τόν χρόνο στήν μελέτη τῆς ἐπιστή-μης κι αὐτό ἔχει νόημα καί σχέση μέ τήν πνευματική ζωή.

Τώρα πού ἔχετε μαθήματα καί δέν σᾶς περισσεύει ὥρα καί γιά μελέτη ἀπό τά πατερικά βιβλία, πολύ θά σᾶς βοηθοῦσε πέντε λεπτά, ἔστω ἀπό ἕνα κομμάτι τοῦ Γεροντικοῦ ἤ πέντε σειρές ἀπό τόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σύρο, πού μέσα σέ πέντε σειρές ἔχει ὅλες τίς βιβλιοθῆκες, καί ὅλες τίς πνευματικές βιταμίνες, παρά μέ βιβλία πού θά πρέπη νά λιχνίσης ὧρες ἕνα σωρό ἄχυρα, γιά νά βρῆς ἕνα σπυρί σιτάρι. Μή χάνης τόν κόπο σου καί μήν κουράζεσαι ἄδικα μέ τέτοια. (Ἐννοῶ τά περισσότερα βιβλία πού κυκλοφοροῦν στήν ἐποχή μας)».

Ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς σημειώνει: «Ὅπως θά δῆ ὁ ἀναγνώστης καί αὐτό τό κείμενο εὐωδιάζει ἀπό τό ἄρωμα τοῦ π. Παϊσίου». Θά πρόσθετα ὅτι εὐωδιάζει ἀπό τό χάρισμα τῆς διακρί-σεως καί γενικά τό χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού εἶχε ὁ ἅγιος Παΐσιος.

Ὁ ἅγιος Παΐσιος δέν ἦταν ἄνθρωπος τῶν ἄκρων, πάντοτε ὁμιλοῦσε διακριτικά, ταπεινά, δέν δημιουργοῦσε ἔνταση καί φανατισμό, ἀλλά βοηθοῦσε τόν κάθε ἄνθρωπο νά ἀποβάλη μέ φιλότιμο ὅλες τίς ἀρρω-στημένες καταστάσεις καί νά πορευθῆ ἐλεύθερα στόν Θεό.

Στήν ἐπιστολή αὐτή, μεταξύ τῶν ἄλλων, κάνει ἰδιαίτερη ἐντύπωση ὅτι ὁ ἅγιος Παΐσιος θεωρεῖ ὅτι ὁ φοιτητής δέν πηγαίνει στό Πανεπιστήμιο γιά νά «κοινοβιάση», γιά νά γίνη μοναχός, ἀλλά γιά νά μάθη τήν ἐπιστήμη του καί νά δοξάση τόν Θεό διά τῆς ἐπιστήμης. Τί καταπληκτικός διακριτικός λόγος εἶναι αὐτός! Ἄς φαντασθοῦμε ἕναν φοιτητή ἰατρικῆς νά ἐπιδίδεται περισσότερο στά «καλογερικά» καί λιγότερο στήν ἐκμάθηση τῆς ἐπιστήμης του, καί ὅταν γίνη γιατρός νά ὑστερῆ σέ γνώσεις, μέ ἀρνητικές συνέπειες στήν ὑγεία τῶν ἀσθενῶν

του.

Γι’ αὐτό πρέ-πει κανείς νά ἐξετάζη τήν πίστη του γιά νά «ρυθμίζη τήν προσευχή μέ τήν μελέτη του». Ἔτσι, ὅταν ἡ πίστη του εἶναι ἀδύνατη, τότε «πρέπει νά διαβάση περισσότερο». Γράφει: «Καί λίγα πνευματικά κι ἄν κάνετε τώρα, ὅταν ἀξιοποιῆτε τόν χρόνο στήν μελέτη τῆς ἐπιστήμης κι αὐτό ἔχει νόημα καί σχέση μέ τήν πνευματική ζωή». Δηλαδή, δέν ἀπο-συνδέει τήν πνευματική ζωή ἀπό τήν μελέτη τῶν πανεπι-στη-μια-κῶν βιβλίων, ἀλλά τήν ἑνοποιεῖ.

Τό ἐκπληκτικό εἶναι ὅτι δύο φορές στήν ἐπιστολή του αὐτή γράφει ὅτι μέσα ἀπό τήν ἐπιστήμη δοξάζεται ὁ Θεός. Τήν πρώτη φορά γράφει: «Τώρα πού ἔχετε μπροστά τήν ἐπιστήμη, θά πρέπει κατ’ ἀρχάς νά κάνετε προσευχή νά σᾶς φωτίζη ὁ καλός Θεός, γιά νά μάθετε καλά τήν ἐπιστήμη σας καί νά δοξασθῆ ὁ Θεός διά αὐτῆς». Τήν δεύτερη φορά γράφει: «Πάντως νά ἔχετε καί αὐτό ὑπόψη σας, ὅτι στό πανεπιστή-μιο δέν πηγαίνετε, γιά νά κοι-νοβιάσετε, ἀλλά διά νά τελειώσετε ὅσο τό δυνατόν τό γρηγο-ρότερο, καί νά δοξάσετε τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ διά τῆς ἐπιστή-μης».

Τί σοφές καί ἅγιες συμβουλές ἑνός ἁγίου ἀνθρώπου! Καί μάλιστα τονίζει ὅτι «τό κουμπί εἶναι ἡ ταπείνωση, διότι στούς ταπεινούς δίδεται ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ (ὑποχρεωτικά)».

Αὐτοί οἱ λόγοι ἑνός ἁγίου ἀνθρώπου ἔχουν μεγάλη σημα-σία γιά τήν ἐποχή μας, στήν ὁποία πρέπει νά ἀγωνιζόμαστε γιά νά ὑπάρχουν ἰσορροπίες μεταξύ πίστεως καί ἐπιστήμης, ἡ κάθε μία νά κινῆται στά ὅριά της, ἀφοῦ ἡ κάθε μία ἔχει διαφορετικό σκοπό. Ἡ πίστη ἔχει σκοπό νά συνδέση τόν ἄνθρωπο μέ τόν Θεό, νά ἐνεργοποιήση τήν νοερά ἐνέργειά του, καί ἡ ἐπιστήμη νά βοηθήση τό σῶμα καί τήν ἐν γένει βιολογική ζωή του.

Ἐννοεῖται ὅτι ὅταν κάνουμε λόγο γιά ἐπιστήμη, ἐννοοῦμε τήν ἐπιστήμη πού ἐλέγχεται ἀπό κανόνες πού ἡ ἴδια θέτει, γιατί μερικές φορές τά ὅσα ὑποστηρίζουν μερικοί ἐπιστήμονες ξεπερνοῦν «τήν σφαίρα τῆς ἐπιστήμης» καί ἀγγίζουν «τά ὅρια τῆς ἐπιστημονικῆς φαντασίας», ὅπως διάβαζα πρόσφατα σέ ἕνα βιβλίο πού γίνεται λόγος γιά τά γονίδια, ὅτι καθορίζουν σχεδόν τά πάντα στόν ὀργανισμό τοῦ ἀνθρώπου, ἀκόμη θεωροῦν ὅτι ὑπάρχουν γονίδια «εὐτυχίας» ἤ γονίδια «τοῦ Θεοῦ»! Ἔτσι, μαζί μέ τήν γενετική, τήν μοριακή βιολογία, τήν γενετική μηχανική, τήν γονιδιωματική κλπ. ἀναπτύχθηκε καί ἡ ἐπιστήμη τῆς Βιοηθικῆς μέ αὐστηρούς βιοηθικούς κανόνες καί ὄχι μέ ἀτομικούς στοχασμούς.

Φυσικά ἐννοεῖται καί ὅτι ὅταν ὁμιλοῦμε γιά τήν θεολογία, ἐννοοῦμε τήν θεολογία τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί ὄχι τήν θεολογία τῆς

φαντασίας, ἀφοῦ κατά τόν ἅγιο Σωφρόνιο «νοῦς φανταζόμενος εἶναι ἀνίκανος γιά τήν θεολογία».

Τελικά, ὁ Θεός δοξάζεται δι' ὅλων τῶν ἔργων Του, ὅπως λέμε στήν ἀκρο-τελεύτια αἰτιολογία τῆς εὐχῆς τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν Φώτων: «Ἵνα καί διά στοιχείων καί δι' ἀγγέλων καί δι' ἀνθρώπων καί διά ὁρωμένων καί δι' ἀοράτων δοξάζηταί σου τό πανάγιον ὄνομα σύν τῷ Πατρί καί τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι».

Ἡ ἐπιστήμη μᾶς βοηθᾶ σέ πολλά θέματα, μᾶς ἀνακουφίζει σέ αὐτήν τήν ἐξορία πού ζοῦμε, ἀλλά συγχρόνως ἀναζητοῦμε τήν κοινωνία μας μέ τόν Θεό, τήν ἀληθινή μας πατρίδα καί σέ αὐτό μᾶς βοηθᾶ ἡ πίστη.

Ἑπομένως, ἡ ἐντολή τοῦ ἁγίου Παϊσίου εἶναι: **«Νά δοξά-σετε τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ διά τῆς ἐπιστήμης**».